Waarden van het landschap van Markelokaal

Landschap heeft waarde, daar zijn we het allemaal over eens. Maar hoe maak je die waarde ook tastbaar? En nog een stap verder, hoe kun je deze niet-financiële waarden laten rouleren in een economisch systeem? In deze pilot proberen we hier uitvoering aan te geven. Ons uitgangspunt is een circulaire economie waarin de mens (People), de aarde (Planet) en economie (Profit) in balans zijn (het algemeen aanvaarde PPP-concept).

	De *mens* is steeds meer ruimte gaan innemen op aarde. Niet letterlijk, maar wel door de activiteiten die ze doet. Het domesticeren van dieren, het in gebruik nemen van land voor productie, het oogsten uit de natuur voor brandstof etc. Maar de mens wil ook leven en heeft recht op een bestaansrecht. Het voorzien in basisbehoeften (o.a. voedsel, woning, water, school) is dan ook uitgangspunt. Deze moeten we creëren en beschermen, niet alleen voor onszelf, ook voor onze omgeving.
	De *aarde* is een breed begrip. Natuur, mens en dier leven op aarde. Ze maken er gebruik van, leveren er aan terug, dragen er zorg voor en putten hem uit. Het ecologische systeem is echter niet verweven in het economische systeem. Dit betekent dat we de aarde uitputten (bv de bodem), zonder daar iets tegenover te zetten. Als we dat blijven doen heeft dat onomkeerbare gevolgen. Het beschermen van het ecologisch plafond is onze plicht.
	De *economie* zorgt voor geldstromen, werkgelegenheid, uitwisseling van goederen en diensten etc. Geld is hierin veelal de 'smeerolie'. Maar niet alles van waarde is in geld uit te drukken. En toch lijkt dat nu het enige meetbare te zijn. En de input op basis waarvan de meeste keuzes worden gemaakt. Het is onze uitdaging om niet-economische waarden in het economische systeem te verwerken, zodat people en planet niet ondergesneeuwd raken door de profit.

Het donutmodel als inspiratiebron

Wij werken graag samen met bewoners, bedrijven, overheden aan een nieuwe "landschapseconomie". Daarbij zijn wij mede geïnspireerd door het gedachtegoed van Kate Raworth's "donut-economie"[1]. Niet onbegrensd groeien, maar doorlopend rekening houden met grenzen, zodat de aarde (ecologie) en wijzelf (mensen) nu en later niet door ons handelen worden benadeeld.

In het donut-model komen sociale en ecologische vraagstukken samen in een nieuw economisch systeem. Werken aan gemeenschappelijke waarden, zoals een schone aarde en een goede gezondheid voor iedereen, zijn in dit nieuwe economische systeem belangrijker dan (financiële) winsten voor individuen ten koste van de aarde en anderen.

We komen alleen tot een nieuw systeem wanneer we dit zelf willen en hier ook naar handelen. Dat vraagt om een andere aanpak dan we gewend zijn en om voorbeelden waarmee we kunnen laten zien hoe het anders kan en welke andere waarden dit oplevert.

[1] De Britse econoom Kate Raworth gebruikt een krachtig beeld voor een nieuwe circulaire economie: de donut. Onze economische activiteiten zouden niet uit de bocht moeten vliegen, maar groeien binnen grenzen, in een ideale cirkel. De thema's die door Raworth in de binnenring van de donut worden onderscheiden sluiten aan bij de duurzame ontwikkelingsdoelen die door de Verenigde Naties zijn vastgesteld.

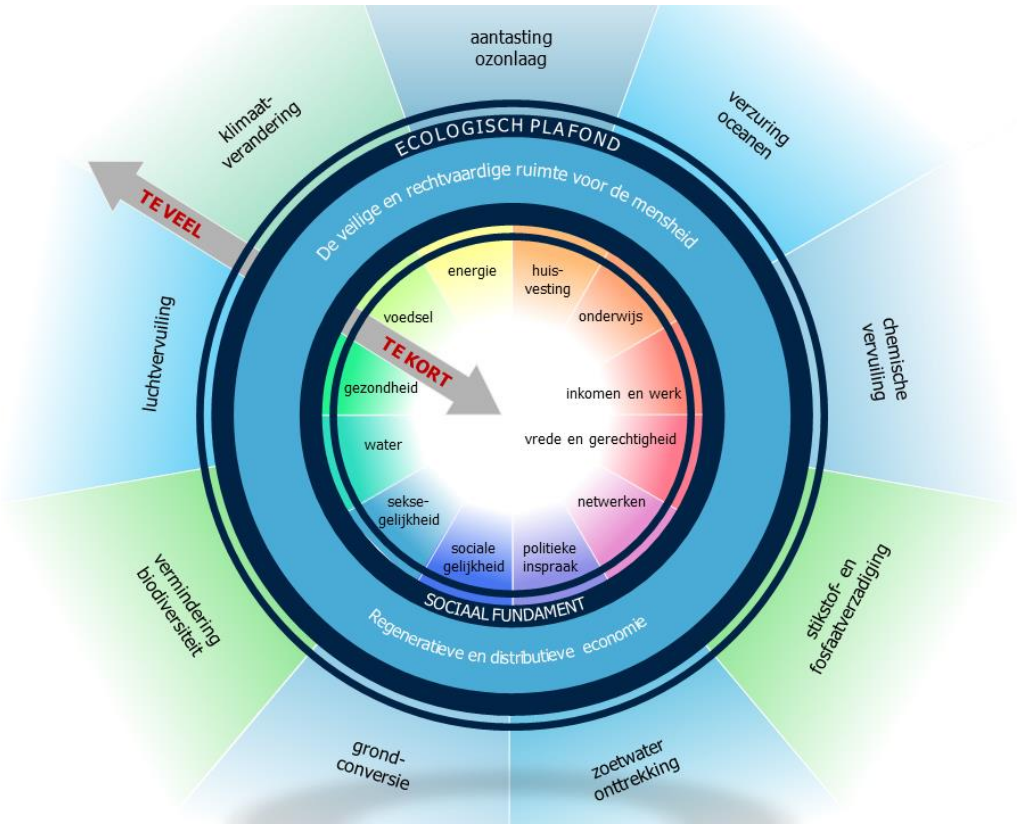

Figuur A5.1 Anders kijken naar de economie door middel van de donut. (Bron bewerkte donut: Hans E. Büchi)

De Markelokaal-donut met 12 waarden als praktisch hulpmiddel

Wij gebruiken het donut-model van Kate Raworth en het algemene PPP-concept in onze gesprekken binnen de coöperatie om elkaar te inspireren. Om niet in concepten en modellen te blijven hangen hebben we voor langjarig landschapsbeheer een aantal thema's uit de donut gekozen om verder uit te werken. Met daarbij aandacht voor zowelde mens (People), de aarde (Planet) alsde economie (Profit)..

Het PPP-concept hebben we anders dan gebruikelijk niet opgebouwd uit drie overlappende aparte cirkels, maar drie over elkaar liggende cirkels. Net als in de donut van Kate Raworth stellen we de basis van ons bestaan (Planet) centraal, als grenzend stellende plek. Daarbinnen is er ruimte voor sociale aspecten (People) en pas weer binnen dat kader een begrensde ruimte voor de economie (Profit)[2].

[2] Gebaseerd op model Louis Bolk Instituut, Sjef Staps in Tijdschrift Milieu, november 2015

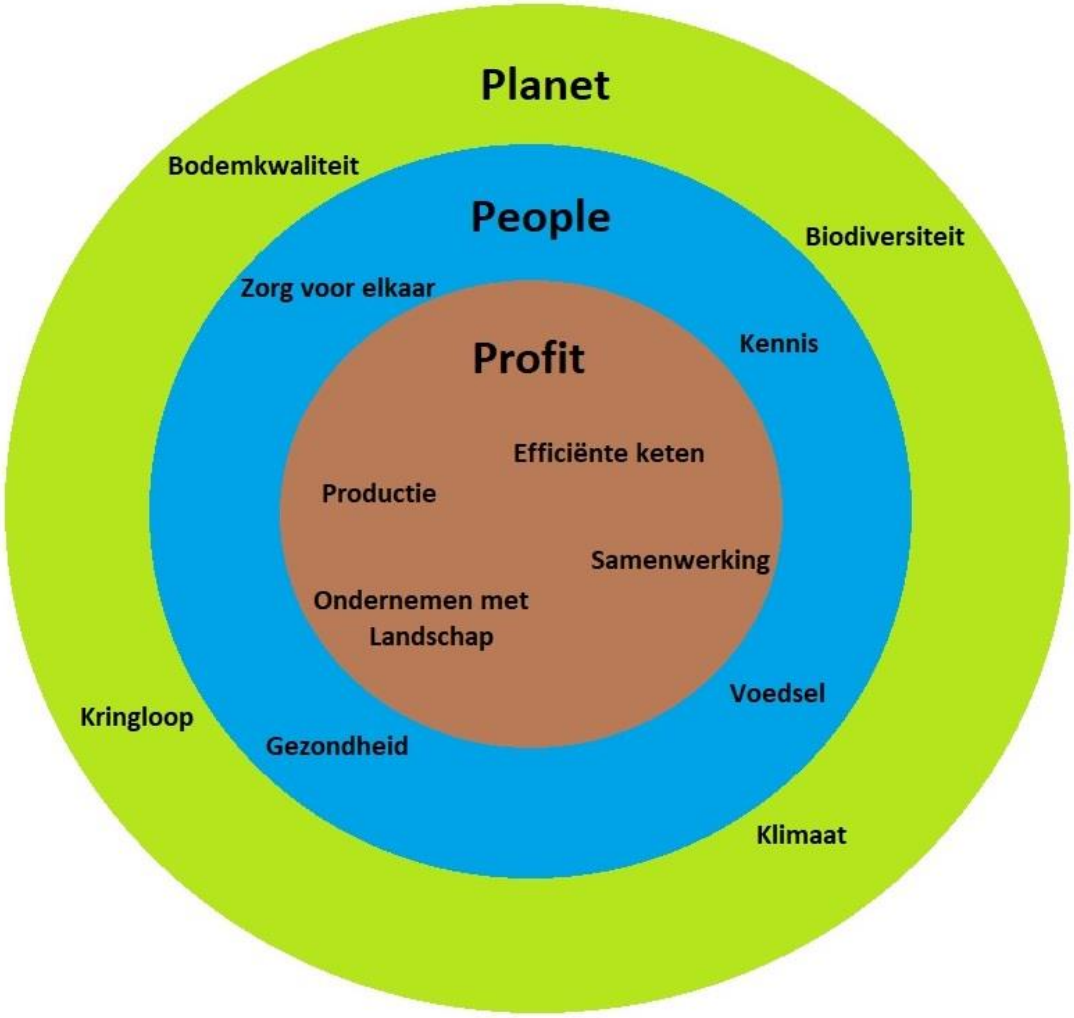

Figuur A5.2 de 'Markelokaal donut' met 12 waarden

De Markelokaal donut gebruiken wij om met elkaar in gesprek te gaan, wanneer wet het hebben over landschapsbeheer . De 12 waarden die in de donut staan genoemd werken wij uit in meer concrete na te streven doelen, al dan niet meetbaar, en te nemen maatregelen. Deze doelen en en maatregelen hebben wij uitgewerkt in een PPP-waardenschema.

Enkele voorbeelden uit het complete PPP-waardenschema (zie verder in bijlage 1)

	Gemeenschappelijke waarde					Input vragen voor het meetbaar maken van deze indocator:
	Wat vinden we belangrijk?	*wat streven we na?*	*wat gaan we meten?*	*hoe gaan we dit meten*	***MAATREGELEN***	
People	Lokaal voedsel	Lokaal produceren verwerken, vermarkten en consumeren				
		Traceerbaar voedsel (zien waar het vandaan komt)			lokale gewaarborgde certificering i.p.v.dDure Skalcertificering	
Planet	Biodiversiteit	Aanwezigheid en diversiteit inheemse flora	aanwezigheid van hoeveelheid en soorten akkerkruiden	m.b.v. flora lijst tellen van bedekking, frequentie en talrijkheid (PQ-methode)		Peter van den Akker maakt flora en fauna lijsten
		Een foerageer-, schuil- en verblijfplaats voor aanwezige fauna	aanwezigheid muizen en vogels	m.b.v. vogellijst in juli/augustus tellen; wat en hoeveel relatie leggen met uilenstand	legering van graan	vogeldeskundige Rob Bijlsma
Profit	Samenwerking lokale bedrijven	Een lokale economie waarin betrokken bedrijven elk hun eigen inbreng (intrinsieke waarde) leveren, als schakel van een groter geheel (cooperatie ML)	Betrokken bedrijven en hun mate van betrokkenheid	# lokale bedrijven mate betrokkenheid in uren/middelen		
		Een inspiratiebron voor nieuwe economische activiteiten				

Het meten van de impact
Voor een aantal van deze waarden hebben we nu al een indicator geformuleerd om de mate van impact uit te drukken. Die impact wordt in eerste instantie als gegeven gehanteerd, maar zal op den duur als gecreëerde waarde worden meegenomen in het waarderingsmodel.

Een model in ontwikkeling
In de loop der tijd kunnen nieuwe gemeenschappelijke waarden worden geformuleerd en/of nieuwe indicatoren worden gevonden om de impact (beter) meetbaar te maken. Die dynamiek van het model moet er volgens ons zijn, zowel om mee te kunnen bewegen met de behoefte van de lokale gemeenschap, als om aan te sluiten bij omliggende initiatieven. Het model moet daarom ook worden gezien als een groeimodel.

Bijdrage Duurzame Ontwikkelingsdoelen

Waar we met bovenstaand model proberen het abstracte terug te brengen naar lokaal niveau , willen we zeker niet de indruk wekken dat we ons afsluiten van de wereld daaromheen en ook aantonen dat we een bijdrage kunnen leveren aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen, ook wel Sustainable Development Goals (SDG's) genaamd (vastgesteld door de VN), die een eind moeten maken aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering in 2030.
Bij elk voorbeeld in deel B zal middels onderstaande symbolen worden aangegeven aan welke SDG's een bijdrage wordt geleverd. Hierdoor laten we de Markelose gemeenschap kennismaken met deze doelstellingen en vergroten we op die manier op een spelende wijze de bewustwording in onze gemeenschap.